

Oslo, 30. september 2021
Deres ref. 21/4140

Direktoratet for byggkvalitet

INNSPILL TIL FORSLAG TIL KLIMABASERTE ENERGIKRAV TIL BYGG

Sammendrag

Naturvernforbundet støtter at klimagassutslipp og avfallsreduksjon skal inngå som en del av byggteknisk forskrift. Vi er derimot kritiske til forslaget som foreligger, og mener at utbyggere ikke kan velge mellom hensyn til energi eller klimagassutslipp. Vi mener bygg både må redusere energibruken i driftsfasen og klimagassutslipp i hele livsløpet gjennom materialvalg og avfallsreduksjon.

Vi mener det må stilles strengere energikrav for at vi skal få null energibygget med levert energi som beregningspunkt. Videre må det innføres rammekrav for maksimale klimagassutslipp fra materialbruk for boligblokker og yrkesbygg nå.

Vi ber også om en tidsplan for ytterligere innstramminger slik at bygninger både reduserer energibruken og klimagassutslippene, i tråd med klimamålene som er satt for 2030.

Viktigheten av strengere regelverk

Bygg- og anleggssektoren har et stort energi- og materialforbruk, og avfallsmengden er omfattende. Dagens regelverk gjør at energibruken fortsatt er for høy og hindrer ombruk og gjenbruk.

Regjeringen har varslet at det skal komme klimakrav i TEK, og må nå følge opp. Dette er helt nødvendig for å nå våre klimamål og få en mer sirkulær økonomi, i tillegg kan det styrke norsk byggevareindustri i konkurranse med andre land gjennom å levere produkter og bygg med lavere klimagassutslipp.

Vi ser også behovet for å gi både næringen og produsentene erfaring med klimagassregnskap og utvikling av EPD (Environmental Product Declaration) – også når det gjelder avfalls- og ombruksregnskap, men savner en tydeligere retning for hvordan dokumentasjonen skal brukes. Uten dette perspektivet blir endringene i forskriftene ikke noe annet enn nytt og fullstendig unødvendig byråkrati.

Det vil fremover være ekstremt viktig at dataene for materialer og avfall får et format som gjør at det kan følges digitalt hele livsløpet, og gi utgangspunkt for ytterligere krav.

Energikrav

Naturvernforbundet støtter endringen fra bruk av begrepet «minimumskrav» til «minimumsnivå» for energieffektivitet, men mener det må stilles strengere energikrav. Ved å videreføre dagens energirammekrav vil det være et betydelig energi- og effektbehov til nye bygg også framover.

Slik regelverket er utformet bidrar ikke forskriften til nullenergibygg (NZEB). Siden revideringene av TEK skjer så sjelden er det nødvendig at også kravene om energiforsyning endres for å nå målene. Når Norge ikke har en nasjonal definisjon av nullenergi bygg i tråd

med gjeldende EU-direktiver vil dette medføre at bygg i Norge ikke vil kunne defineres som grønne i henhold til EUs taksonomi.

Naturvernforbundet mener at levert energi bør velges som målepunkt for energikrav, f.eks. basert på Futurebuilt sine kravsnivåer for nullenergi bygg.

Med endringene som foreslås i TEK §14-4 vil det heller ikke i fremtiden bli vanligere med lokal energiproduksjon i norske bygg. Dette burde være på høy tid. Vi erkjenner at det ikke er alle bygg som passer for solceller, solfangere, eller annen energiproduksjon, men der det passer er det både enklere og rimeligere å legge til rette for dette i forbindelse med planlegging og deretter bygging.

Bygg skal ikke bare forbruke lite, men også produsere egen energi. Det er på tide at vi begynner på denne overgangen mot nullenergibygg og plussus.

Naturvernforbundet ønsker at flere bygninger skal omfattes av kravene. Derfor ønsker vi at BRA kravet reduseres fra 1000 til 500 m².

Klimagassutslipp fra materialer

Vi anbefaler at det innføres rammekrav for maksimale klimagassutslipp fra materialbruk nå, og viser til f.eks. Asplan Viak sitt forslag til rammekrav basert på klimagassutslipp per areal (kg CO₂e/m² BTA).

Klimagassutslipp under bygging må ikke blandes sammen med energikrav i driftsfasen. Det er åpenbart at vi trenger å både redusere energibruken og klimagassutslippene.

Videre bør det være mer omfattende beregningskrav som går på hele bygningskroppen, inkludert grunn og fundamenter, og for hele livsløpet, som gir bedre data som grunnlag for mer omfattende krav på sikt.

Det er svært positivt at flere utvikler og bruker klimaregnskap for bygninger og bygningsdeler. Dette vil gi både bygg- og anleggsbransjen og produsentene viktig erfaring med å beregne og dokumentere egne klimagassutslipp og miljøpåvirkning. Det vil også gi en ny bevissthet knyttet til materialvalg, og vil åpne opp for en mer sirkulær byggebransje.

Vi etterlyser en tidsplan for ytterligere innstramming. Det kunne med fordel ha vært en modell som i Danmark, der det er tydelig både at – og hvordan kravene i byggforskriften skal strammes inn over tid.

Vi synes også at klimagassutslipp fra byggets kjeller og fundament må tas med i beregningene, når vi vet at dette er bygningsdeler og -elementer som ofte genererer store klimagassutslipp. Det er også en utfordring at forskriften, slik den er foreslått, ikke omfatter tekniske installasjoner.

For Naturvernforbundets del hadde det vært ønskelig at også klimagassutslippene fra byggets arealbeslag regnes med. Dette vil medføre at klimagassregnskapet også kan knyttes til kommunens arealplaner, og gjort at klimasmart plassering av bygningsmassen gis fortrinn.

Naturvernforbundet er også skeptiske til at klimagassregnskapet først skal dokumenteres i forbindelse med bygningens ferdiggattest – og ikke i forbindelse med selve byggesaksprosessen, der dataene kan få innvirkning på valgene som tas i byggets planleggingsfase.

Redusere bruk av helse- og miljøfarlige stoffer

Det er svært positivt at regelverket knyttet til helse- og miljøfarlige stoffer tydeliggjøres og forenkles i forskriften. Det er også positivt at dette punktet i forskriften nå forholder seg direkte til utviklingen av det nasjonale- og internasjonale regelverket.

Det er likevel utfordrende at endringene i praksis innebærer en oppmykning i forskriften. Når vi vet at byggene våre er fulle av stoffer som har negativ innvirkning på både helsen og miljøet vårt, er Naturvernforbundet skeptiske til at det lempes på kravene for å sikre en forenkling.

Kjemikalierne vi bruker i bygningene våre lekker ut i naturen, og vår kjemikaliebruk påvirker både mennesker, dyr og planter over hele kloden.

Derfor mener Naturvernforbundet også at forskriften må gjelde for stoffer i flytende, pasta – og pulverform i tillegg til faste stoffer.

Legge til rette for ombruk og materialgjenvinning

Naturvernforbundet støtter varmt opp om denne endringen i forskriften, og er positive til tydeliggjøringen om at det vil ha konsekvenser både for planleggingen og måten man faktisk bygger.

Ved at ombruk kommer tydelig inn i overskriften viser man at det ikke lenger er tilstrekkelig å bygge på en måte som sikrer «rene» materialfraksjoner for gjenvinning, men at materialene skal kunne benyttes i nye bygg. Dette vil gi et stort løft i utviklingen av en mer sirkulær byggebransje, og vil sikre tilgang på materialer.

Det er også positivt at forskriften presiserer at bygg skal være tilrettelagt for demontering. Dette vil gjøre ombruk av byggematerialer enklere – i tillegg til at det i større grad vil legge til rette for mer fleksible bygg som kan transformeres, endres og tilpasses nye behov i fremtiden. Kravet må imidlertid utfylles med et krav til dokumentasjon på at det er prosjektert og bygget i tråd med forskriften.

Avfallsplan

Naturvernforbundet er svært positive til tydeliggjøringen i forskriften om at også bygninger omfattes av kravet om avfallsplan. Vi ønsker at det innføres et tilleggspunkt der også bygg med mindre enn 10 tonn bygg- og rivningsavfall innlemmes i kravet om avfallsplan innen 2023, og for alle prosjekter innen 2025.

Naturvernforbundet foreslår følgende endringer:

d) oppføring, tilbygging, påbygging, underbygging, endring eller riving av bygninger, konstruksjoner og anlegg dersom tiltaket genererer over 5 tonn bygg- og rivningsavfall fra 1. januar 2023.

Kartlegging av farlig avfall og bygningsfraksjoner som må fjernes. Krav til kartlegging av materialer egnet for ombruk, miljøkartleggingsrapport og ombruksrapport

Naturvernforbundet er også positive til endringen §3.4, og kravet som stilles om å kartlegge materialer som er egnet for ombruk. Vi tror at endringene både vil gjøre det lettere å få kartlagt miljøskadelige stoffer i bygningsmassen, og bidra til å gjøre det lettere å ombruke materialer i nye prosjekter.

Det er likevel en utfordring hvis dette arbeidet gjøres uten at det henger sammen med andre data om bygget, og hvis rapportene gjøres i et format og i en form som ikke vil være nyttig og relevant og legger til rette for reelt ombruk.

Derfor mener Naturvernforbundet at det så snart som mulig må innføres digitale standarder for hvordan både klimagassregnskap og miljøkartlegging og ombruksrapporten skal utvikles og lagres, sånn at det på sikt blir standardisert og enkelt å ta disse dataene i bruk.

Økt grad av avfallssortering

I Naturvernforbundet er vi glade for at vektprosenten økes for grad av avfallssortering i det nye forslaget. Vi mener likevel at den økningen som foreslås er for lav, når mange allerede klarer 90 %, og Husbanken allerede setter 80% som krav. Naturvernforbundet mener at kravet for sorteringsgrad bør økes til 80 % i forskriften, og at det i tillegg bør varsles om en ytterligere innstramning til 90 % sorteringsgrad.

Med vennlig hilsen
Naturvernforbundet



Audun Randen Johnson